

**PAGE NOT
AVAILABLE**

32101 073503706

دوقتر عبدالله جودت

— ❧ — ایکی امل ❧ —

« لا تدابروا ولا تحاسدوا ولا تباغضوا »

« وكونوا عباد الله اخواناً »

(حدیث شریف)

عوامك استحصا لحقه مقتدر اولمسی،
 خواصك التزام حقه - هر نه صورتله
 اولورسه اولسون - مجبور بولونماسی،
 كعبه آملزك اساس لا يتغيرینی تشكيل
 ایدن « ایکی امل » ایشه بونلردن
 عبارت در . د . ع . ج .

فیثانی : ❧ غروشدردر .

❧ مصر القاهره ❧

عثمانلی اتحاد و ترقی جمعیتی مطبعه سنده طبع اولنمشدر

سنه ۱۳۱۶

دوكتور عبدالله جودت

— ❧ — ايكي امل ❧ —

« لا تدابروا ولا تحاسدوا ولا تباغضوا »

« وكونوا عباد الله اخواناً »

(حديث شريف)

عوامك استحصل حقه مقتدر اولماسى،
خواصك التزام حقه - هر نه صورته
اولورسه اولسون - مجبور بولونماسى،
كعبه آمالزك اساس لا يتغيرنى تشكيل
ايدن « ايكي امل » ايشته بونلردن
هبارت در . د . ع . ج .

فيثاني : ٥ غروشدر .

« مصر القاهرة »

عثمانلى اتحاد و ترقى جمعيتى . طبعه سنده طبع اولنمشدر

سنه ١٣١٦

(RECAP)

2070

.1025

.349

اهدا:

محبت محترم فضيلتو خواجه محمد قدری افندی به

دوقتور عبد الله جودت

﴿مقدمة المقدمه﴾

بو مقدمه: بر سنه اول ترجمه به ترجمه
ایدیلهرك نشر ایتدیرلین «گیوم تهل» ایچون
اجمالاً یازیلیمش و کتابله برابر طبع اولونمش ایدی.
«گیوم تهل» ك حجمی ده موضوعی گیبی
بویوك اولدی. «گیوم تهل» ك موضوعی ده
بویوكدی. چونكه استبداده قارشى نفرت و قیامی
مصوردی. بوسیلرله كتاب ممالك عثمانیه به
آز ادخال اولونه بیلدی. بویوكلكك، علویتك،
عالیجنا بلغی و فداكارلغی اویانديره جاق آتارك،
حاصلی «نور» ك بزم دیارمزه گیرمه سنی پادشاهمزه،
حکومت مز آرزو ایتیمورلر. ایستیورلرکه بوتون

خالق جهالت ایچنده، مذلت، مسکنت مزبله
 سنده او یوسون دورسون . افراد وطنک
 یورگنده بر شعله انتباه پارلا ماسین . حکومت
 آرزو ایدیورکه : اهالی، حیوان گیبی هم ده اویله
 هر حیوان گیبی دگل قویون گیبی، منقاد کوپک
 گیبی متملق منزلل قالسین . دوغرو، علوی یکی
 بر فکر، برسوز ایشیتمه سین . جاهل ژاندار
 مالرک قیر باجلری، ناموسسز، تربیه سز ظالم مأمور
 لرک تعدیری آتده از یلسینلرده ایچلرندن «یوق»
 عفو ایدرسین حقوقه تجاوز ایدیورسین ! ایله ری
 گیتمه، اکر - سزجه - انسانیت، اسلامیت،
 قانون یوق ایسه بنم پالام وار؛ او، دعوایی حل
 نایدرد...؟ «دیین بولونم-اسین . بز ارباب اجتهاد

ایله برابر شو فکر کرده یزکه : اهالی هوسکارومینال
 قیام اولمامالی لکن قیامی ضروری قیلا جاق
 بر حکومتہ ، بر اداره یہ میدان ویرمه مک ایچون
 مستعد قیام اولمالی در ؛ عوامک استحصال حقہ
 مقتدر اولماسی ، خواصک التزام حقہ — هر نہ
 صورتله اولورسه اوسون — مجبور بولونماسی . . .
 کعبه آمالمزک اساس لا یتغیرنی تشکیل ایدن
 (ایکی امل) ایشته بونلردن عبارتدر .

صدددن چیققدق تکرار ایدیلیمش فقط بیک
 کره داها تکرار ایدلسه چوق اولمایان، فأنده سز
 قالمایان حقیقتلری تکرار ایتمه یہ طالدق .

بعض اخوان (گییوم تهل) ترجمه سنده کی
 مقدمه بی بگندیلر . رساله شکننده باصیلما سنی ،

انتشارینی تسهیل ایده جک برشکله قونولماسینی
ایسته دیلر . ممکن اولدیغی قادار چوق داغیلسین،
چوق آدم او قوسون دیدیلر . بو، پک مصیب بر
حکم و توصیه ایدی . چونکه اودیباجه نی تشکیل
ایدن فکر لرک، ملا حظه لرک اکثری بزم قریحه مز
دگل؛ معقب و پرشتکار املاری اولدیغمز اعظم
دورانک، او حقیقی انسانلرک وجدانم زده حسیا نه
تحول ایتمش مله ماتی درلر .

مقدمه ، طبع اولنه نسبة بر مثلندن زیاده
توسیع و تزید ایدیلمشدر . رساله شکننده باصیلا
جاق . بر مجاهد حق پرستک نامنه اهدا ایدلمش
اولما قله اثر، مخلصد و مزین اولدی .

بورساله مز (استبداد) ه قارشی (حریت) ک

بر خندۀ قهری ، شو قطعه ده مستبدك مدار
افتكاری اولسون .

« وان ملكت النفوس فابغ رضاها »
« فلها ثورة وفيها مضاء »
« يسكن الوحش للوثوب من الاسر »
« فيكف الخلاق العقلاء ؟ ! . (*) »

في ١٦ ايلول ١٣١٣ وفي ٢٨ ايلول ١٨٩٨ جنوه
دوقتور عبد الله جودت

(*) بو قطعه بليغه شعراي حاضرة مصر به دن احمد شوقي
افنديك در .

﴿ ایکی امل ﴾

آثار ادبیه نك غایه علویه سی انسانلره کلمات متصوره
انسانیه بی تلقین ایتمک در .

هر قوم ، هر ملت ، — داهای عمومی تعبیر ایله سویله یه لم
— هر زمره انسانیه ، فضائل و کمالات انسانیه دن
درجه نصابی نسبتنده مسعود در . فضائل و کمالات
انسانیه نك ینبوع لایزالی ، قدرت فاطر دنك نادر آ فقط
ابدی الحیات اولاراق یتیشدیر دیکی (دهات) در .

یوز درجهیه قادر مسخن اولان صو ، آرتق
ترفع حرار نجه از دیاده غیر مساعد وحد منتهای غلیمانه
متصا: بد بولوندیغی کیبی ، ذکای بشر دنخی — بعض ذواتده
— یوز درجه بی کوسته ریر ، غایه شدتده حد استقرار
انتهایسنه واصل اولمش بولونور . « سر حد تکامل » ه قادر
متعالی اولان اوز کاء « دهادر » دماغی اوله بر ذکایه
تجلیکاه اولان انسان « داهی » در .

ظلم و فلاکت ایچینده قالان واستبدادک آتش و بخار یله

محصور بولونان انسانلرك — بلكه كنديلرى بيله كوش
 وادراك ائمه ديكلىرى خالده — لسان حاللر ندىن چيقاراق
 فضاي بى انتهاي ظلمات اچينده يوكسه لوب غائب اولان
 استقبال، انسانيت! حریت! مساوات! ترقى! فریادلرینى
 قولاق دولوسى ایشیدن اوکزید کان خلقت، اوکلین
 بشریت در . بونلر سفالتزده لر اوزرنده، لبریز انسانیت
 اولان وعایه بکنزر لر، که بولو ظلم اچینده بولونان برید
 علوی ایله صار صیلدیقلری وقت اولردن زمین اوزرینه
 بویوک بویوک قطره لر دوشر؛ اوقطره لر، ظالملر اچون
 آتش یارچه لریدر، یاقار؛ مظلوملر اچون شبنم دانه لریدر،
 سرینه تیر، حیات تازه ویریر . بونک بویله اولماسنی
 فنا کور نلر چوق، فقط بزیک ابی بولورز .

« هر كسك مضطرب و مضطر اولدینی بر زمانده
 بر قاچ كیشینك فریاد ائمه سى پك مصیب، پك عادلانه در »
 بوكون ترجمه به سنی معرض مطالعه به وضع
 ابتدایکیمز « کیوم ته ل » استبدادك، الی الابد قورقوب
 دشمنی، مظلوملرک حامی لایموتی اولان دهات ادبدن

(شیللهر) ك در .

بر رحم علویء نامحدوده مظهر اصحاب دهانك
موجودیت ابدیه لرینی تأمین ، روحانیتلرینی تشکیل ایدن
آثار مخلصه ادبیه یی هر لسانله نشر و فیض مطالعه لرینی
هر صنف خلقه تعمیم ایتك درجه وجوده در .

« باشی تاجلی اولماقدن باشقا بر مزیتی (؟) اولمایانلرك
حکم سورمه سی زمانی کچشمدر . . . » (*) قوه
جسمانیه ، اقتدار متعلبانه اربابنك دوری بیتدی ،
واقعا اولنلر شانلی واحتمشاملی عمرلر سور دیلر لکن
نه رییحی بر شان واحتمشام ایله . او مقوله بویوک آدملر ،
« ترقی » نك ایچینده منحلدرلر ؛ ترقی اولنلری نه ریتیر ،
مدنیت بو تونجلی حمضلا ندیرر ، قار ارتیر .

دماغ بشریت ، بوافکار متموته بیغینلر ندن تجرید
ایدیلمه لی یرلرینه حریت ، مساوات ، اخوت عمومیه
افکار نامیه سی اقامه اولونمالیدر . بونی یایاجاق ، آنجاق
آثار ادبیه حقیقیه در .

(*) وقتور - هوغو - ویلیام شکسپر .

ادبیات ، تمدن افراز ایدر ، شعر کلمات فکریه
تثار ایلر ، ادواق علویه صاچار . بوجیهله درکه ادبیات
جمعیات بشریه نك ما محتاج علیهدر ، بوجهته درکه شعر ،
روحك مایه اشتیاقی ، قبله المجذابیدر . بناءً علیه المانیاده
(شكسپر Shakespeare) ی اینکیلته رده (شیلهر
Shiller) ی ترجمه و تفسیر اتمك ایجاب ایتدیکی کبی
ترکیاده ده : (أبو العلاء المعری) ، (عمر خیام) ، (فرودسی) ،
(سعدی) ، (غزالی) ، (جلال الدین) ، (عنتر) ، (منبجی) ،
(شكسپر) ، (قالدرون Caldéron) ، (بیرون Byron) ،
(دیاتون Milton) ، (شیلهر) ، (که ته Goethe) ، (هومر
Homere) ، (نه سکیل Eschgle) ، (دانته Dante) ،
(لوقردس Lucrece) ، (الفیهری Alfieri) ، (قامونه انس
Camoënsه) ، (لون فه للو Longfellow) (۵) ،

(۱) « لون فه الو » ، آمریقالی بر شاعر در . ۱۸۸۲
تاریخ میلادیسنده وفات ایتدی . آثار موجوده سی ایچنده
بزم نظر مزی الك زیاده جب ایدن « اسارت داستانلری
Les poèmes sur l'esclavage » عنوانی اثر

میچیکوویچ (Mickievitch). (پوشکین Pouchkin)،
 (ژان ژاق روسو J. J. Rousseau)، (وولتهر
 Voltaire)، (مونتسکیو Montesquieu)، (وولتور
 هوغو Victor Hugo)، الخ... ترجمه ایدیلمه‌لی،
 طبع ایدیلمه‌لی، تکرار طبع ایدیلمه‌لی، نشر اولونمالی، هر کسه
 صاتیلمالی، هر کسه او قوتدورمالی، او جوز صاتیلمالی،
 سرمایه‌سنه، مصرفه ویریلمه‌لی در.

علو جناب، عظمت روح ایثار ایتک شانلر بدن اولان
 بوتون حکیملر، شاعرلر، مدققلر. هر کسه تقدیم
 اولونمالی، هر نه‌وده، در کتابخانه‌ده بولوندور و مالیدر.
 انسانه، مقصد انسانی بی‌کوسته ره‌رک اولان کاسنی
 اصلاح و تعمیر ایتک و افکار عالیه تقدیر اولونمادیغی

رحیمانه سیدر. بویوک بر حساسیت مکانه بی‌ترغ ایدن بو
 منظومه مؤثره، زنجی اسیرجیاییکی علیهنده یازلمشدر.
 صاتیلق، حیوان کبی صاتیلق، تجارت ایدنک ایچون
 دیری دیری اولانیلان او بیچاره انسانلرک هجران و فلاکتلرینی
 «لون‌فهللو» کال سوزشله تصویر ایتمش، عالم انصاف و حسیاتده
 چیغیتیلر، قیامتله قویارمشدر. د. ع. ج.

مدتجه داعیه احیا و اصلاحده ثبات ایله کندیسى
اوزه رنده فضیلته ، علوجنابه ، فداکارانه ، نمونه امتثال
کوسترمک . . . ایشته فکر و فضیلت ، قلم و حسیات
صاحبیرنک قطعی ، الزم ، بسیط ، آشکارا اولان وظیفه
حاضره لری بوندن عبارتدر : « ائسونوک بر نمونه امتثال
اولماق ، ائک مشعشع ، ائک پارلاق بر بارقه تهور ابراز
ایتمکدن داها جلی . دها مؤثر در . هر عصرده دهانک
یابدیغی ده بو ، یعنی فضیلت و فداکاری به نمونه امتثال اولماق
ایدی . شاعر لرك خدمت و فائده سی ضیای علم و فضیلت
ایله حقیقی مدنیته سیننه بشره انفاذ ایتمکدن ، استبدادی
قلمه ، فکرله ، قدرتله ، قوتله سوکوب ییقهماقدن ، قالدیر
ماتدن باشما برشی عدا اولونما مالیدر . جبار لرك فراش
ترمین حکمرانیسنه بر بالین راحت شکن قومعساق ،
شاعر لرك شان بلندیدر . علی الا کثر ، اونلر سایه
سندده درکه مستبدلر : « ابی او یویا مادام قور قولی
روؤیالر کور دم » دیبه رکدن او یانیرلر .

شعر : ترنم ایتمک ، سومک ، اعتقاد ایتمک ، مناجات

ایتمک ایچون یاییلمشدر . فقط بوشلغی ترنم ایتمک ،
 کندی کندیی سومک ، باطل عقیدلرد معتقد اولماق ،
 اصنام و موهوماندن مناحات ایتمک ایچون دکل . «کمالات
 متصوره بشریه» یی ترنم ایتمک ، «انسانیت» یی سومک ،
 «ترقی» یی ربط قلب ایله اعتقاد ایتمک ، «نامتناهی» یی دوغرو
 سوق مناجات ایله مک ایچون یاییلمشدر .

شیمدی سونکولر حق و حریت کله لرینی تلفظ
 ایدن دیشلرک آراسینده قیریلییور ! . . . (بوسونکولر
 مستبدلرک باشلر نده قیریلمالیدر) دیمکدن زیاده . او قلملر —
 او قلملر که اصحاب فکر و مرحمتک پارماق لری آراسنده
 در — کاغد اوزد رنده تعمیم معالی ، تنفید فضائل تصفیة
 افکار ایتمکله آشینمالی در دیرز . افکار ، حسیانه استحاله
 اتمه دیکجه ثمرات فعلیه ویرمز ، بو استحاله ایسه افکار
 سالمه نك لا ینقطع دماغ بشره انفاذ ایدیامله سیله حاصل
 اولور . «اونو تماما لیدر که یکی فکر لر ، تازه امللر اذهان

عمومیہ یہ غایت بظاہر کیرر . یرلشمش ، کوک صالمش
 افکار سیکمہ مزمنہ بی محواتک ، ذهن بشردن سیلمک
 ایچون مرکب دالغہلری صرف ایتک اقتضایدر . « (۵)
 دوعرودر : وقور ، ساکن ودائما معصوم اولان
 ترقی . قان دوکمک نہ در بیلمز : سلاحمز اولاراق حکمنی
 سورر : کندیسنه تقدیم وارانه اولونان اوقلری ، بالطالری ،
 پالالری ، قلیجلیری ، توفیکلری ردایدرو . لیکن (تہلک
 (کہ سلہر) دن دوکدیکی قان ، قان دکلی ایرین ، ایرین دکلی
 برسم هلاهل قرین ایدی . نجات بخش عموم اولان
 او بویوک تشبہ . عظیم برلجہ مرحمتک ، درین برشفقتک
 اثرعلوی غلیانی ایدی .

انسانلرک تکمالاتی اسبابی هپ تحسبات روحیه سندن ،
 افکارندن نبعان ایدر . ارادتی ، آمانی ، اعمالی اداره ایدن
 هپ تحسباتی ، هپ مکتسبات مدخره فکریه سیدر .
 دائره وقوف و حساسیت بو بودو کجه ظلمه نک حوزه

(۵) س . سته نیاق - چاراق واتقلاب صحیفه ۳

Tzarisme et la Révolution

تغاب و آمدیسی کو چولور:

شور دیوانه باندازه صحراباشد!

جہالت فاعله و جہالت منفعله عینی غیرت و مرحمت
ایله اقتحام اولونماق، نداوی ایدیلماک ایستر. ظالم ده،
مظلوم ده علم و فضیلتہ عینی نسبتده محتاجدر. « بد عمل
روحک دارلغی، فکرک قیصالغیدر. » (۵)

انسانک حتی یالکز — معنای عمومیسیله — یاشاما

(*) یونغ Young - کیجهلر سنوحاتی - صحیفه ۲۷۵
حیاتک هچماکی، ایدیتک امید ودهشتلری، موتک ایقاع
ایتدیکی دلسوز هجرانلر بر شعر نازک اولان (کیجهلر
سنوحاتی) نك موضوعی تشکیل ایدر؛ بو شعر، مطالعنک
روحنده ابدی بر احتساس شاعرانه او یاندیراجاق قدرت
کافیہی حائردر. شو قادر وار که ملاحظات مضطربانه
محصولی اولان او سنوحاتده اضطرابک محتشم ساده لکی
یوق (کیجهلر) سنوحاتی، اینکایزجه دن ترکیه یه ترجمه ایدلمش
فقط ارمنی حروفاتیله باصیلشدر. [اوخانس آرامیان]
افندی نامنده بر وطنداش ترجمه ایتمش (ودهن دیک)
شهرنده باصدیرمشدر. یازیق که بو کوزل کتابی ده حکومت
خاسته حاضره کتب ممنوعه جدولنه ادخال ایله مشدر. ع. ج.

قدن عبارت دکل ، حریت ایله یاشاما قدر . حریت ، حقوق
طبیعیة بشرک -- قوانین ایله تحدید و تأمین ایدلمش اولدیغی
حالده — بلا استثناء عموم افراد ایچون رایکان اولماسیدر .

حریت ، رکوز بیکیدر . حریت ، ترقینک عضو
بصریدر . آمال مشروعه اشریه نك سربستی ایفاسندن
باشقار غایتی یوق ظن اولونان (حریت) ، حق و عدالتیه
معطوف اولان عزم و فکر قوتنک یکانه واسطه تکمیلی
اولدیغی کبی ترقیات مدنیه نك عقلاً ، اخلاقاً ، بدناً ،
صحة ، نفوساً ، نفوذاً وقوعه کنه جک کمالنک ده اک
متین ، اک امین واسطه حصولیدر .

یاشاماق : محافظه عضویت دیمک دکادر . یاشاماق ،
ادراک ایتک در .

یاشاماق : حالدن متبسم اولاق ، استقبالی بر نقطه
بلند ادراکدن تماشا ایله مک در .

یاشاماق : استقبالی غروب حالنده دکل بر طلوع
دائمی حالنده کورمک در .

یاشاماق : بر میزان وجدانی به مالک بولونوب او مبرانه

تیک و بدی تقدیر ایتک در .
 یاشاماق؛ عدالتی ، حقیقی، حتی ، صدقی ، استقامتی ،
 صمیمیتی ، ذوق سلیمی حازا و لماق ، یکدیگرینه صاریلمش
 اولدینی حالدہ حقوق و وظیفہ بی قاب اوزہ رندہ
 بولوندورماق در . یاشاماق : نہ یہ یارادیغینی ، نہ ییایلمہ
 جگنی ، نہ یایمسی لازم کلدیکیینی بیلیمک در .
 یاشاماق ایلمہ محافظہ عضویت ایتک آراسندہ کی فرق
 روشن قیلام : انسان یاشار ؛ حیوان محافظہ عضویت ایدر .
 بناء علیہ خلق یاشایا میور ؛ معیشت حقیقیہ بہ
 زھر لر دولدور ولیور ، یکدیگری سومک ، یکدیگرہ
 قارداش اولماق لزوم و زمانی کلہ لی چوق اولدی . حالا
 بو خاک فنا اوزہ رندہ اک زیادہ کوزہ چاربان ، مادہ و یامعنا
 یکدیگری اولدور مک ، یکدیگرہ بغض و عداوت ایلمہ مک در .
 بو قارانیق ، بو چیرکین دردک تداو یسی ، دردناک
 اولا نلردن زیادہ دردی ، دردک ماہیتی ، اسبابی ، نظرز
 مد اواسنی بیلنلر ایچون بو بوک بر بورج ، مقدس
 بر وظیفہ در .

معنویات انام منخسف اولدینی زمان آسایش اجتماعی
 اوزهرینه برظلم دوشرکه خشیت انکیز ودهشت آورددر .
 عموم ، تدقیقات وتفحصات فیه اجراسنه تشبث
 ایدہ جک برحال ومرتبه ده دکلددر الکن عمومک ساحه
 ادراک والمجذابنه کیره بیلن دیکر بر امل علوی ، برجانانه
 معنوی واردر ، که اوده اصلاحات اجتماعیه املی ، جمعیات
 بشریہ حاضرده کی مشاق وتفاتی تعدیل واصلاح ایتک
 فکریدر . بوفکر وامل ایسه بوتون سفالتلر ، اضطرابلر ،
 عدالتسر لکلر اورته دن قالمادیقجه سونمک ، توکنمک
 بیلمه یه جک در . خیلدیجه مظهر اصلاح اولماقله برابرینه
 عصر مز هیئات اجتماعیه سنک کوکلری وحشی ، حیوانی
 برماضی اچینه دانش بولونماقده واو نشاتکاه ماضیدن
 یک چوق خصائص وتمایلات بلع وتمثل ایتکده در .
 هیئات اجتماعیه ، سینئات وتعدیات سابقه بی تخریب والفا
 ایتمه مشلر یالکنز ماضینک ظلمنی ، خودکاملغنی ، امانتی ،
 تعرضاتی ماسکله مش ، قیافتنی دیکشدره مشلدر . (۵)

«انسان ایچون معیشت اجتماعیه نک علت غاییه
 سی تعرضدن مصون اولماق هر جهتله حائز اولدینی
 استعداد کمالی فعله چیقارماق» (۵) ایکن جمعیات بشریه
 مراکزنده بیله جهت جهت دیده خراش ارباب مرحمت
 اولان بو قتالدر، بو جنایتلر، بو آتشلر، بو زنجیرلر، بو
 تعرضلر نه در؟ دو قوز یوز سنه اول افاضل عربک
 سر بلندی ابو العلاء المعری بی

لقد جائنا هذا الشتاء وتحتة؛

فقیر معری اوامیر مدوج؛

وقد یرزق المجدود اقوات أمة

ویحرم قوتاً واحد وهو احوج!

وَ

ما اجهل الامم الذین عرفتهم!

ولعل سالفهم اضل واتبر:

صحیفه ۵۸۰ Révolution religieuse

(۵) کمال - نفوس مقاله سندن .

يدعون في جمعاتهم بسفاهة ،

لاميرهم فيكاد يبيكي المنبر .

طرز زرنده نواساز اشتكا ايدن احوال اليمه اجتماعيه
 حالا دوام ايدنيور . حالا افراد ناسك قفانري قالدريم
 طاشنري مثابه سنده طوتولييور . اوقفالرك اوزه رينده
 اقبال وشوكت ، غرور وعظمت اويونلري اوينانييور ؛ قهر
 وفلاكت فورطونهلري ايقاع اولونييور . « متحيزانك
 آرتيقلري ، ناسك حوائج ضروريه لريني تشكيل
 ايدنيور (۵) بوقادار شومندو فرلرمزه ، واپورلرمزه ،
 فوطوغرافيالرمزه ، الكتريق ضيالرمزه ، ته له فونلر
 رمزه ، فونوغرافلرمزه قارشى اكر جمعيت بشريه حاضره
 مزي بر اساس فنى اوزه رينه تأسيس واعلا ايمه بي كال
 جزم وصميميته در عهده ايمه به جك اولور سهق عصر
 رمزه (يعنى اون دو قوزونجى عصره) بر بار بارلق دورى
 نظريه باقيلاجاق در [له زان] . بوبكزى صولنون فرقه
 عوام بيلمه يهرك ، آكلاماي اراق بويوندور و غه بويونلريني

(۵) زان ژاق روسو - شروط اجتماعيه - صيفه ۲۹۵

صوقیورلر، حقتلرینی بیلمیورلر، مظلوم اولیورلر، ظالم اولیورلر، استبداده آلتک ایدیورلر، کندلی زنجیرلرینی ینه کندیلری دوکیور، ینه کندیلری اعمال ایدیورلر، هر کوردوکلری معامله نی حقلی، هر چکدیکلری مشقتی طبیعی ظن ایدیورلر، صوصیورلر . برشی ایسته میورلر . ازیلیورلر . برشی بیلمیورلر . هیچ برشی بیلمیورلر . (دانتون)، «اهالی اکمکدن صوکرآ تعلیم وتربیهیه محتاج در» (۰) دیور . بزبونا، غیر قانع واهالینک

(۰) [دانتون] ك بو سوزی، پاریسده [سهن ژرمه ن] بولوارنده مرکز و هیکل هیجان، هیجان خروشان تعبیرینه سزا اولان هیکلی زیرنده شو صورته محرردر :

Après le pain, l'éducation est le premier besoin du peuple .

هیکک دیگر بر جهنده ده شو :

Pour vaincre les ennemis de la patrie il nous faut de l'audace encore de l'audace et toujours de l'audace !

نطق موجزی منقوشدرکه : وطن دشمنلرینی مغلوب ایتمک ایچون بزه جرأت، ینه جرأت و هر زمان جرأت لازمدر دیمک در .

اکمک دن داها اول ، داها زیاده تعالیم و تربیه به محتاج اولدیفنه قائلز . انسانلر رام معالی پرستیده بولونماقدن حقیقی برذوق ایله ذوقیاب ایده جک و بویولده کی مساعی بی ، اقداماتی آرتق فداکارلق عد ایتدیرمه به جک آنجاق تعالیم و تربیه در (۰) .

* * *

خواص کوره بیایدیکلری خیر وفائده بی تکمی له یوب کچیورلر ؛ عوام کوره مه دیکلری خیر وفائده بی آرییورلر . بونلرک هر ایکسی ده قلاغوزه محتاجدرلر خواص ارادتلرینی وجدانلرینه توفیق اتمه به مجبو ایدیلمه لی ؛ عوام ، آراد یقلرینی ؛ محروم و محتاج اولدوقلرینی طایمیه آلیشدریلما لیدر (۰۰) بدبر مخلوق ، نجاستلی ضویوغینی برملتک ، میلیونلرجه انسانلرک آغزینه دایباراق حکمران اولیور . تحکم ایدیور ؛ حقه

(۰) آ.بهن - فیزیولوجیای هیجان - صحیفه ۲۷۵

(۰۰) روسو - شروط اجتماعیه - صحیفه ۷۵

سوء قصد ایدن ، عدالت ازلیه بی ، شفقت ایدی بی یاره
 لهین بواقدار تحکم زردن کللیور ؟ بومشئوم اقتدار ،
 [حق] ک قدرت بالغه سی فارشیدنده موجودیت متسلطانه
 سی ، ناصل اولیورده دامه ایدوب کیدیوز ؟ ! . . .
 بر آرم جلدانه داورانیلماق ایستر : فاضینک آهنگ
 حق و رقیبه موافق اولمایان جریان عصر یسنه ممانعت
 ایتک ، اصرار و تعند اوزره بولونان بواقسرده آدملره ،
 بوحق شکن و باطل عقیده لره ، خرافه لره بعض مرتبه
 سد چکمک الزم در . ذکاء ، تفکر ، فن ، صنایع
 جدید ، فلسفه ، بویا کنش تلقیلری ، بوغلط فکر لری
 تفتیش و نظارت آلتنده طوتالی . سوء تأثیرا نندن تحفظ
 و عالم ادراکی محافظه اتمه لی در . خاتمک بوکونکی
 بو بویک عیبیری ، ایکنج نقیصه لری ، مدقق لک ، حکیم لک ،
 شاعر لک و جدانلریسه پک سرت ، پک شدید ، پک قدسی
 مجبوریتلر ، وظیفه لر تحمیل ایدیور .
 افساد ایدیله مه مزاک ، فساد قارش قویمالی ؛
 کویشکلکک و آچاقلغک اوکنده برسد مستحکم اولمالیدر .

حقیقی اولمیان فکر لر ، حقیقی اولان سلاحرلی
 يك اغلا حرکت و فعالیتہ کتیریور : بشرك (?) يد حکم
 واستعمالنه کیرمش صواعق بلا تعبیرینه سزا اولان
 اوموت و تحریب آلتلری حقیقی خسرا نلر ، جدی
 مصیبتلر ، ابدی فاجعه لر ایقاع ایدیور . معکس جمال الحق
 اولان کلمات و افکار عالیہ آینه سنی خلقه عرض ایتیه
 هر زماندن ، هر دور دن زیاده شیمدی احتیاج وار . هر یابده
 بر تأسیس و احیا احتیاجی شدتله عرض وجود ایدیور .
 نورا ده اوچ سؤال مقدر وار :

نه بی تأسیس و احیا ایتمک ؟

زورده تأسیس و احیا ایتمک ؟

ناصل تأسیس و احیا ایتمک ؟

جواب ویررز :

اهالی بی تأسیس و احیا ایتمک .

ساحه تر قیده تأسیس و احیا ایتمک .

ضیای علم و فضیلتله تأسیس و احیا ایتمک .

شیمدی به قارار بو عظمتلی احتیاجك دفع و ایفاسی

امرنده یاسیلان خدمتله، ایدیلن فدا کارلقلر، شیمدین
 صوکرالجرایی لازم کان وهنوز اجرا ایدیلمه مش اولان
 خدمتله، فدا کارلقلره نسبة آذر، ناکافیدر. بو عدم
 کفایه دنیانک هر طرفه راجع طوتوله بیلیر: بو طرفه
 اوتوز میلیون خلقی ظلم و اسارت زنجیرلرینه غرق ایتمش
 اولان بر مغلبک قهر و تعدیسی — میدانده هیچ
 بر مشروعیت اولمادیغی حالده — او طرفدن ترویج
 و تأیید اولونیور. مدنیت بونا کوز بومیور
 انسانیت! . . .

چه کونه درد شیرینی چنک تیز
 اگر چند باشد دیش برستیز .

زنجیر لرك قیریلماسی، محبسارک بوشانماسی، زندانلرك
 آچیلماسی ایچون وجدان عمومینت قیام ایلمه سی ،
 بومستعجب ، بومدهش او تقویه نهایت ویرمه سی زمانیدر :
 بعض کونکه لر آلتینده ، بعض زمانلرده او یوماق موجب

هلاک اولدینی کیبی شیمدی، ده او یوماق عادتاً اولمک دیمک در .
 « قانون ، وظیفه ، محاکمه ، حسن سلیم ، دوغرولق ،
 عدالت ، کفایت ایتیمپور ، اهمیتسز ، تاثیرسز قالیپورسه
 استقبال دوشونولسون ! ندامت صوبیورسه مسئولیت
 سویله سین ! » (۰)

« وجدان انسانیت » باغلی اولدینی آغیر وقابازنجیرک
 اطرافنده دولاشراق صیزیلدانماقده اولان بر کویک
 نظریه باقیلوب کچیلیور ! . . . آه بو ظلم صریحه ، بوقانلی
 مسامحه یه نه زماه قادر دوام و تحمل ایدیله جک در !
 شوسوزی سویله مک پک دلخراش : بوجنایتلرک قارشیدسند
 سکوت ایدیلیور !

عفت و ناموس عمومی حامی سینئات اولان بونظامی ،
 بو احکام بی دلانه بی — بلاتاثیر — پروتستو ایدیور . . .
 فقط حقائق ایله وقوعات جاریه آراسنده کی بعد
 عظیم اذهانی یأس وتلاشه دوشورمه سین :

« در راه عزم مرحله قرب و بعد نیست »

(*) هوغو - کوچوک نابوله تون - صحیفه ۱۳

جسارت بخش نام اولماق قهر مانلر ایچون ییکانه
ذوق روح اولسون، خلق هیجان دن آتش ییغینی
آ کدیر سین، سیف ایله مدافعه حقوق ایده مه یئلر فکر
ایله مجاهده ایتسین . هیچ بر ذکا بی طرف، هیچ بر ذهن
عاطل قالماسین!

رزمگاه حق و حریتده فدای آرام و جان ایدنلر،
کندیلرینه محبت ایدیلدیکنی . معاونتده بولونولدیغینی
سز سینلر . (۵۰)

فکر و حق، هانکی طرفده ایسه قدرت و غالبیت
حقیقه اریکچ او طرفه راجع اولاجا قدر .
استبدادک قوت و جا کمیتی هر دورده سعیات بی
فائده ایله نتیجه لئمشدیر . فکر و فضیلت مهالک ایچینده
بو یور، نه چار میخلره، نه ده ظلمه نک یالین قلیچلرینه
هیچ بر زمان سرفروا یمز .» (۵۰)

(*) هوغو - ترهبات - صحیفه ۱۵

(۵۰) [له و ره ی Leverey] بو سوزی حریت افکار
ندن دولایی محکوماً [کیپوتین] ه یعنی اعدام ما کتسه

افكار ، كنديسياني بونمايه . سوندورمه به قصد
 ايدنلك اللرن دن قور تولور ، تضيقه كلز ؛ حبس ومقاومت
 ايديله مز . افكار شكلدن شكاه و منقلب اولور . مشعل
 ذكاء دائماً اشهر يزانتباهدر مشعل سوندور واسه
 ظلمت لرله اورتواسه شعله برصدايه تحول ايدر ؛ سوز ،
 كليات اوزدرينه كيجه ايقاق ايمك ، فرياد حق جويانه بي
 قاراليدق لرله ، . تحكمانه غافلار ايله ستر واحناق ايله مك
 ممكن اولاماز . حق سويله ين بر آغزه سونكو حواله اولونور
 ايسه ؛ سوز ، نوره متحول اولور . نور ايسه سونكوله
 نيله مز ! انسانك وجداني هيچ برشي ضبط ومحكوم
 اتقياد ايدمه مز ؛ زير اوجدان بشر ، مفكره رحمانيت ديمكدر .
 بو انكار اولوناماز ؛ قطبي در : « اخلاق عموميه

كيدر كن حبسخانه سنك ديوارينه يازمشدر . بو بيوك
 آدم ياشاماقدن داها مفيد كوردكي ايچون اولومني اختيار
 ايمش وحق وحریت يولنده افناي حياته فعلاً نمونه امتثال
 اولانلردن اولمشدر . نه قادر بر اصابت وعلويت كوسترمشدر !
 چونكه : (الك صولغون نمونه امتثال الك پارلاق بارقه تبرور
 دن داها پارلاق داها مؤثردر) .

بشرد ده قورقونج بر تنزل تدریجی محسوسدر. یارهله ن
 آرسلانلرک تنها، ایسسر، محلله چکیلمه لری کی تنزل
 عمومی ی کورمکه جریحه دار تاثر وانکسار اولان
 عدل اهلندن بعضاری ده یوزلرینی اورته رک وادی
 ذل واستحقاره چیکیلورلر ۰» () حقیقت شودرکه:
 بودقیقه ده امور جاریه معظمه به قارشی قیدسز، حسسز
 بولونماق کیمسه ایچون تجویز ایدیه مز؛ بوکون نجات
 عمومینک تأمین حصولی کیب شانی برایشه عمومک سعیی،
 عمومک معاونت مسابقانه سی؛ عمومک هشت کران همتی
 لازمدر. هرقلی اولان صوصمامالی؛ برقولانغی اولان
 ایشیمه مزله کله مه لی؛ افراداهالینک، نره ده اولورسه
 اولسون قویاردیغی فریاد بوتون انسانلرک سینئه آراننده
 بر جوش و خروش دائمی حصوله کتیرمه لی در. «بر
 غروشی اولان حق یولینک، منافطریقینک یولحیلرینه
 سرفشانلرینه ویرمه لی؛ برطاشی اولان ظالملرک قفالرینه
 آتمه لیدر. بعضیلری یاپسین؛ بعضیلری سوبله سین؛ هرکس

چالیشین» ()

تنور، تنور، فداکارلق! فداکارلق! فداکارلق! . . .
 شاعرلر، ای صاحب اشفاق و ضیا پرور اولانلر!
 آحاد ناسه اوفلک زده لره، او میر ائسزلره فدا ایدیکنز.
 لازم کلیرسه وهرنه وقت ایجاب ایدرسه استراحتکنزی،
 ثروتکنزی، مسرتکنزی، وطنکنزی، حریتکنزی
 اونلر ایچون فدا ایدیکنز! آحاد ناس، بنی بشرک سفالت
 ایچینده بولونان قسمی در: آحاد ناس، اهاالینک مقدم
 الیمی، ابتدای اضطراب انکیزی در؛ آحاد ناس، اهاالینک
 تولد و محصل حالنده بولونان قسم خجرت پروری در؛
 آحاد ناس، ظلمتلك قانلی قربانی درلر؛ اونلره فدا
 ایدیکنز! اونلر ایچون کندیکنزی فدا ایدیکنز. بواوغورده
 براقک سزی طرد ایتسینلر، نفی ایتسینلر، حبس
 ایتسینلر، ضرب ایتسینلر، محو ایتسینلر! . . . افراد
 ناس ایچون آلتونکنزی، آلتونکنزدن زیاده اولان
 قانکنزی، قانکنزدن زیاده اولان افکار یکنزی، افکار

یکزدن زیاده اولان محبتکیزی فدا ایدیکز! اونلر ایچون
 [عدالت] دن باشقا هر شیئی فدا ایدیکز! تظلم نامه لرینی
 آیکز! کندی خطالری و باشقالرینک خطالری حقمنده
 کی سوز لرینی استماع ایدیکز! سامعه کیزی، دست
 حمایتکیزی، قلبکیزی اونلره اماله ایدیکز! سزه تودیع
 ایده جگاری، آچاققلری شیلری دیکله بیکنز! اونلر
 اییون فناقدن باشقه هر شیئی یاییکنز! یازیق بوقادار
 اضطراب، بوقادار سفالت چکیور و هیچ برشی ایلمیور لر.
 اونلری تصحیح ایدیکز! تدریس ایدیکز! تربیه و اعلا
 ایدیکز! کندیلرینه رهبر اولیکز! مکتب حیثیت و فضیله
 قوییکز! حقیقتی هجالتکیز! انقبای تحقیق و تفهم
 اولان طریق فکر و محاکمه بی کوسته ریکز! حقیقتی،
 استقامتی، عالی جنابلی، مرحمتی، اوقومانی اوکرتکیز!
 کتابکیزی آپ آتیق طوتیکز! دقتلی، متیقظ، کریم،
 صادق، متواضع اولیکز! دماغلری تنویر، روحلری
 اشعال ایدیکز! خودبینلیکی، منفعت پرستلیکی سوندورو
 کز! نمونه امتثال اولیکز! فضیله، علو جنابه امتثال

نمونه‌تری گویسته ریگزر . فقیر لر محرومیت حائنده
 در لر . سز او نلرده مظهریت بخش ابدیکزر . تعلیم ابدیکزر ،
 تنویر ابدیکزر ؛ زوالدیلرک دلشنه لکاری سز سیکزر .
 ایلک آدیم او کر نمک در . ادامه حیات ایکنیچی در جهده
 قالیر . سفیالرک امر و احتیاج لرینی ابفا و تسویه به
 حاضر بولونیکزر : دأما مشعل عرفان اولیکزر !
 بوقارانلیق زمین اوزه رینده . قیصه ، انقلابی ، مظلم اولان
 بو حیات انناسنده قوتک حقوق کیبی بر حاکمی ، ترقی
 نك عزم و جسارت کیبی بر ریسی ، ذکاک ناموس کیبی
 بری حکمداری ، وجدانک وظیفه کیبی بر مستبدی ،
 مدنیتک ، حریت کیبی بر حاکمه بی جهالتک ضیای وقوف
 کیبی بر خدمت کاری بولونماق پک کوزل پک لازم در .
 و تکرار اجمال ایده رز .

انسانیت ایکی بویوک خسته لمدن مضطرب در ،
 جهالت ، سوء اخلاق . بز ؛ سوء اخلاقی ، استبدادی ،
 استبداده تحملی . حاصلی الیوم حکم سورن مصائب
 و مساویء کونا کونی هب بر منبعه عطف ایدیور زبونلرک

جمله سنی جهالت مرض وخیم الانذارینک اعراض الیمه
 سندن عدایلیپورز . خستهلق ، تشخیص ایدیلیمش ؛
 دواى خصوصیسى معلوم تعلیم و تربیه ، تحصیل جبری ،
 فضیلت و علوجنابه ارائه امثال ، تلقین فداکاری ، تلقین
 فداکاری !

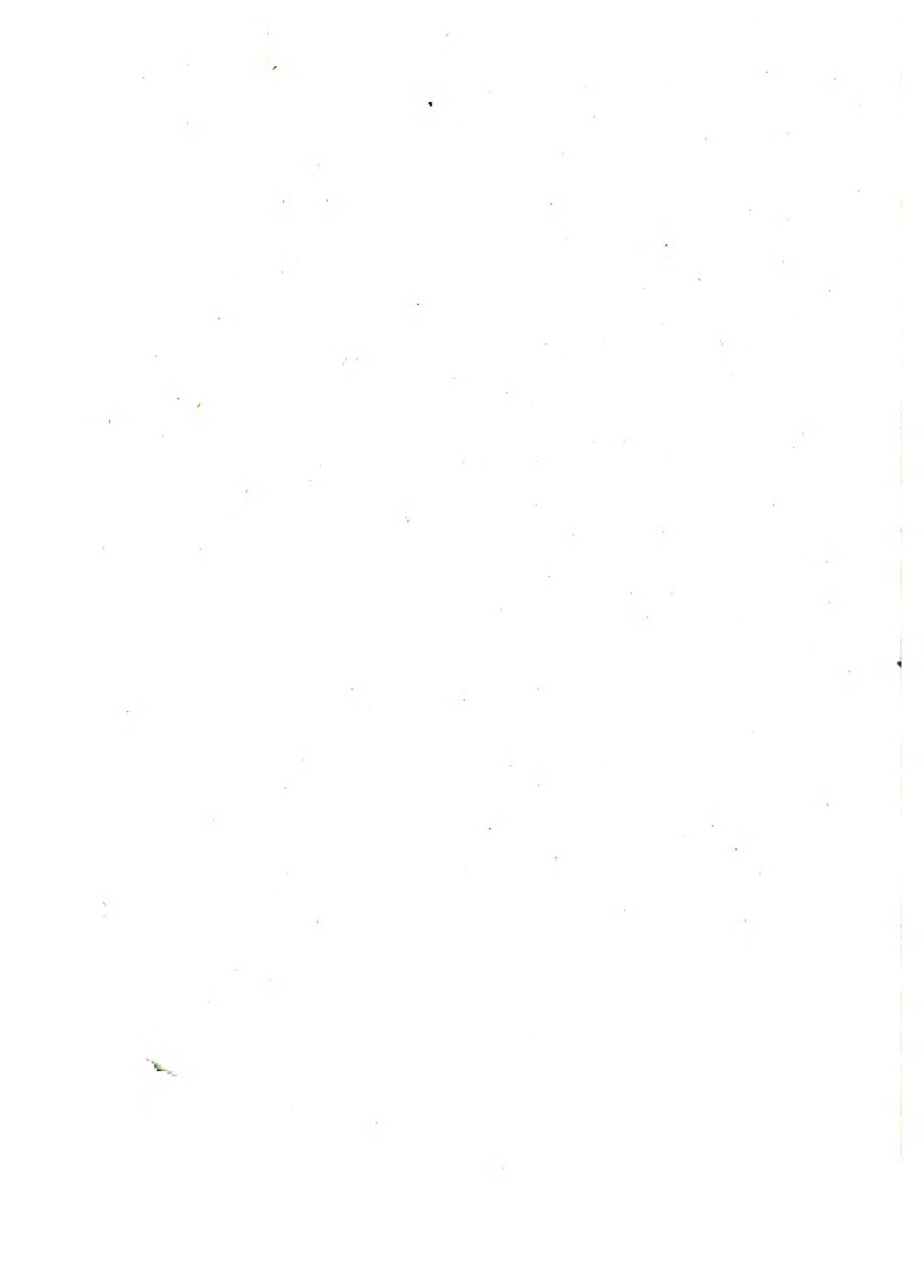
بوکتابی [یعنی کیوم نهل تیاتروسینی] یازان بویوک
 انسان ایله ترجمه ایدن کوچوک آدم هپ عینی مقصدی ،
 عینی آرزوی تداوی بی تعقیب ایش و منحصرأ داعیه
 تنویر و احیایله متحرک و متهیج اولمشلردر .

﴿استبداد﴾

متبحرین دن (آلفیہ ری) نک De la Tyrannie
عنوانلی اثر مشهورینک ترجمہ سیدز . در دست طبع در .

1-54,

1-57,

23

LIBRARY
OF
PRINCETON UNIVERSITY

